СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 124. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 31 травня 1933. VOL. XLI. No. 124. Jersey City, N. J., Wednesday, May 31, 1933. THREE CENTS.

УКРАЇНЦІ НА ВІДКРИТТЮ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ ПОСТУПУ

ШІКАҐО. — Сотки тисяч присутних приглядалися велачавій параді, якою заманіфестовано відкриття Світової Вистави Поступу.. Між прапорами державних народів повівав теж синьо-жовтий прапор. А в поході народів пишався й український відділ. Хто прислухувався звітови з цеї церемонії, який передавано через радіо, той завважив, що подавано тільки назви народів, котрі переходили, а коли згадано про похід Українців, то додано: „в прекрасних строях".

Підчас відкриття Вистави Поступу отворено теж святочно й Український Павільон, який уже викінчено. Отворення відбулося в присутности великого числа народу і серед великої радости присутних.

ЖИДИ ОРҐАНІЗУЮТЬ БОРОТЬБУ З АНТИСЕМІТИЗМОМ.

НЮ ЙОРК. — Заходами Амерікен Джуіш Конґрес" поведено кампанію за збіркою $1,000,000, призначених на боротьбу з антисемітизмом, зокема з протижидівською акцією уряду Гітлера в Німеччині. У відозві кажеться, що не буде економічного відродження світа, ні не буде міжнародного спокою, поки гітлєризм буде при владі.

Разом з тим заповіджено масове віче, на якім будуть обговорені дальші способи оборони Жидів у Німеччині. Віче відбудеться 6 червня в Ню Рошел.

ЗБИРАЮТЬ $2,000,000 НА ДОПОМОГУ ЖИДАМ У НІМЕЧЧИНІ.

НЮ ЙОРК. — „Амерікен Джойнт Дістрібюшен Коміті" повідомляє, що американське жидівство привитало дуже прихильно нову допомогу переслідуваним у Німеччині Жидам.

В наступну неділю зїдуться в Шікаґо представники Жидів з 15 стейтів і там обговорять плян цеї кампанії.

ПРОТЕСТ АДВОКАТІВ І СУДДІВ ПРОТИ НАЦІВ.

НЮ ЙОРК. — 51 нюйорських визначних адвокатів вислали до секретар стейту Гола протест у якім просять американський уряд інтервініювати перед німецьким урядом у справі тих суддів і адвокатів у Німеччині, котрих переслідують з тої причини, що вони Жиди.

ЗНОВУ СХВАТИЛИ ДІВЧИНУ.

КЕНЗАС СІТИ. — Невідомі бандити схватили 25-літню місс Мейрі Мек Ілрой і держали її в сховку цілий день, поки не одержали від її батьків викупу в сумі $30,000.

ПРОТИ ВИСОКИХ ПЛАТЕНЬ.

ВАШИНҐТОН. — „Ріконстрокшен Файненс Корпорейшен" проголосила, що в майбутньому буде давати позички тільки тим корпораціям, котрі зменшать зависокі платні, виплачуванні екзекутивним урядовцям. Домагаються зменшення на 60% тих платень, які виносять річно $100,000 і вище.

ПРЕЗИДЕНТ У НЕБЕЗПЕЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Вудін, котрий перебував під неділю разом з Рузвелтом на президіяльнім яхті на ріці Потомек, оповідає, що їх захопила була на ріці страшна буря. Здавалося, що яхт затоне. Вудін каже, що був уже в трох залізничих катастрофах, але не набрався там такого страху, як на яхті президента.

ЗАПОБІГАЮТЬ КОНКУРЕНЦІЙНІЙ БОРОТЬБІ.

НЮ ЙОРК.—Зформовано „Ди Дроґ Інститют оф. Америка", який обєднує ріжні ділянки аптикарського бизнесу, контролюючи промисл, вартости $2,000,000,000. Зроблено це тому, щоби здержати конкуренційну боротьбу між аптикарями, як і тому, щоби піднести платні тим, котрі працюють по аптиках.

ПРОТИ БАЙДУЖНОСТИ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Генри Твіді, з „Дівайніті Скул" Єйльського університету, каже, що ми жиємо в часі, коли є потрясені всі основи теперішньої цивілізаці. Він є тої думки, що найбільшим американським злочином не є хабарництво, ґрефтярство й злочинство як таке, а тільки байдужність, з якою громадянство ставиться до тих лих. І тому, говорив він, маєм в Америці доми поправи, які нікого не поправляють, і тюрми, в яких повинні люди спокутувати свої злі вчинки, а в яких ніхто не покутує. Як так далі піде, то все те доведе до людської катастрофи.

МОКРІ ДАЛІ ГОРОЮ.

ВІЛМІНҐТОН (Делавар). — Делеґати, вибрані на стейтову конвенцію в справі прогибіції, є всі за те, щоби прогибіцію знести. Конвенція відбудеться в Довер 24 червня.

РІНО (Невада). — Мабуть не сдасться сухим вибрати навіть одного делеґата на конвенцію в справі прогибіції. З обчислених досі голосів уже виходить ясно, що стейт заявився величезною більшістю за знесення прогибіції.

ЗА ЩО РОЗСТРІЛЯЛИ КОНАРА-ПАЛАЩУКА.

Про причину розстрілу Палащука пишуть париські „Последнія Новості" (з 22. квітня ц. р.): „З добре поінформованих джерел довідуємося: Розстріл у справі шкідників з наркомзему, відповідальних урядовців і членів компартії України, Конара та Вольфа, викликав у Харкові сензацію". Дальше пишуть „П. Новості", що Конар займав визначне становище на совітській Україні та „їздив нераз зі Скрипником на зїзди галицької компартії в Данціґу й був представником тієї партії в Комінтерні.

„Вольф, учений аґроном, був одним з членів основників наркомзему совітської України, а пізніше — управляючим держпляну України. В звязку з увязненням Конара, кілька днів перед розстрілом, їздила спеціяльна делеґація від ЦККПУ в Москву. Один з членів делеґації, вернувшись у Харків, розказував, будьтоби ҐПУ мало незбиті докази, що Конар і Вольф мали звязки з закордонними українськими орґанізаціями та що подібні орґанізації є на совітській Україні. Не бажаючи отверто обвинувачувати їх за те, ҐПУ рішило „пришити" їх до справи саботажу в наркомземі та за те їх розстріляти.

„Справа Конара вже відбилася на одному з видніших діячів совітської України, Скрипнику, який був приятелем Конара. Кажуть, що Скрипника усунуть з чолових місць та вишлють у Росію".

Як відомо, Скрипника увільнено з обовязків наркомісаря освіти. Кореспондент „Комсомольської Правди" з 11. квітня верещав на ввесь рот, що „наркомос хотів відокремити в культурнім напрямку Україну від СРСР". — Ось чому не робила Москва судової комедії!

ВБИВСТВО У ЛІСІ.

Біля гостинця, що веде з Бродів до Золочева, знайшли в лісі трупа 70-літнього Петра Казимирчука, якого задушено Того самого дня на поліції в Бродах зголосився 47-літній Іван Паньчук, зять убитого, і признався до вбивства. За причину подав докори тестя, що не вміє поводитися з кіньми, ані їх поганяти.

„ЧОРНА НЕДУГА".

Начальний санітарний інспектор Парижа, проф. Танон, заявив журналістам, що цілому містови, а також країні, загрожує нова недуга т. зв. „чорна плямиста лихорадка" — „Каля Азар". Недуга ця поширена в Індії під нинішній мент дуже широко й косить сотки тисяч жертв. Причиною недуги є бациль, що дістається до крови і розширює селезінку. Недужий попадає в анемію, горячкує, дістає кровотоки і гине. До сьогодні занотовано вже у Франції багато випадків тієї недуги, а санітарна влада уживає всіх засобів щоби недугу, яка одночасно є дуже заразливою, здавити в самих початках.

НІМЕЦЬКА ЖІНКА НЕ КУРИТЬ.

В Ульмі, в Баварії, урядовий комісар приказав вивісити в усіх прилюдних льокалях таблички з написом: Німецька жінка не курить папіросок.

СИНИ-ЗВІРЮКИ НЕ ХОТІЛИ ПОХОРОНИТИ РІДНОЇ МАТЕРІ.

В Радехові трапився випадок, що до глибини душі може обурити кожного. Цими днями померла в тому місті багата колись господиня Текля Антонюк, матір трох синів. І хоч записала своїм синам по 12 морґів поля, вмерла як остання волокитниця на купі перегнилої соломи у своєї невістки, вдови по третьому синови. Після смерти ніхто не хотів занятися похороном її тіла і нещасна покійниця лежала скостеніла майже дві доби — просто під порогом. Очевидець розказує, що покійна була у перегнилих лахах, а насікомі так були в неї замножилися, що повигризали їй тіло до крови.

На інтервенцію місцевого душпастиря, о. Думанського, в синів Дмитра й Мартина, щоби похоронили матір, синипотвори звалювали цю повинність один на другого. Щойно на інтервенцію і примус поліції безсердечні сини забралися до влаштування похорону. Щоби розпростувати скостенілі ноги і руки покійниці, клали їй на тіло каміння. Старший син так бридився матери, що вбирав її в рукавицях. Коли вложили вже матір до домовини, сини не хотіли її винести на фіру. Щойно на велике обурення присутних зробили матері цю останню прислугу.

Все це разом викликало в самому місті й околиці велике обурення, а по селах говорять про цих синів як про синівзвірюк, і сини ці перейдуть мабуть в околиці Радехівщини, як чорні типи, до понурої леґенди.

ВЗІРЦЕВА ШКОЛА.

Чужинцям показують у Москві взірцеві школи, щоби всюди знали, як совітська влада дбає про школу. Але, видно, школи, які показують, є взірцеві, а ті, яких не показують, виглядають ось як:

Перша школа „Бавмонського райнаробраза" в Москві, де є 800 учеників, займає з 32 кімнат лише 13; інші кімнати займають мешканці, які зі школою не мають ніякого звязку. Кімнати школи є так розложені, що всі мешканці ходять через клясу підчас науки, виносять помиї, приносять продукти, відносять на кухню горіючі прімуси.

„Зараз Людміла Інокентієвна піде по молоко" — кажуть ученики на лекції. І незабаром являється Людміла Інокентєвна з горням та переходить через клясу з молоком.

Учитель хотів продовжувати свої пояснення, але ученики пояснюють йому: „Підождіть трохи, Сергій Нікітіч, зараз винесуть прімус та помиї з кімнати направо, а тоді, аж до часу, як випроваджуватимуть пса на прохід, можна буде кілька мінут спокійно вчити".

ТРАҐІЧНІ ВИПАДКИ ЗНАХОРСТВА.

В селі Великі Дорогостаї на Дубенщині померла недавно селянка Оксана Зеленко від недозволеного забігу. Виявилося, що ту „операцію" робив їй знахор в кольонії Владиславівка, якого арештовано. Тіло нещасної жінки були поховали, а потім мусіли відкопати для переведення секції.

НЕЩАСЛИВА ПРИГОДА В ЗВІРИНЦІ.

У берлінськім „ЗОО" трапилася нещаслива пригода. Ведменятко вхопило хлопця, який був близько клітки, та відгризло йому праву руку. Хоч хлопця негайно зоперували, його стан безнадійний, бо втратив багато крови.

ГОЛОД НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Під таким наголовком подає „Франкфуртер Цайтунґ" вістку з Харкова, що в західній части України показався в останніх часах брак середників поживи, а в широких верствах населення панує голод. Совітська преса не пише про те, але робітничі зібрання обговорювали ці справи нераз у дуже бурхливих формах. Тому совітська влада починає протиділати; хочуть мабуть збільшити пайки хліба та відкрити більше склепів, де продаватимуть по „торговельних цінах", себто по високих інфляційних цінах. Вже тими днями можна було купити кільо хліба за 7.50 рублів. На селі панує тиф. Наслідком ростучої нужди збільшаються виступи узброєних банд.

ПРО ТАЙНУ ПОЯВУ УКРАЇНЦІВ У САМБІРЩИНІ.

„Курієр Львовскі" з 2-го травня приносить на першій сторінці сензаційну статейку: „Чи Юрій Кульчицький був Українцем?" Над цим ще такий надзаголовок: „Наївність і нахабство руських арґументів". Справа йде про Ю. Кульчицького, що заслужився при обороні Відня в 1683 р. і перший заснував у Відні каварню. Досі цей Кульчицький виступав у ріжних німецьких публікаціях як Серб або як польський шляхтич, хоча він був православний і народився у Кульчицях біля Самбора, в селі, де з діда-прадіда жили і жиють наші люди. „Курєр Львовскі", очевидячки, не може погодитися з таким простим фактом і взиває на поміч аж „польські сфери (!) до того покликані", щоби „забрали голос і дефінітивно встановили польське походження Юрія Кульчицького".

А встановити це дуже легко, бо „нотoрійно відомо, що в тих часах, коли (Кульчицький) жив, про ніяких „Українців" біля Самбора взагалі і балачки не було". Правда, що з цієї самбірської шляхти повиходили такі козацькі провідники, як Конашевич Сагайдачний та Гордієнко, і польські історики не анектують їх як Поляків. Та хто його зна: може все це якась інтриґа? Коли „Курєр Львовскі" вірить у те, що Українці в Самбірщині зовсім новий „винахід", то він повинен би до кожного числа свого часопису додавати конче пакетик з отруйними протиукраїнськими ґазами. Бо подумайте тільки: у 1683 р. не було ще в Самбірщині ні одного Українця, а нині, 250 літ пізніше, є їх уже там далеко більше як Поляків. Чи не фабрикують їх у німецьких ляборaторіях і посилають до Галичини за післяплатою?!

Колиж донедавна взагалі в Галичині Українців не було, то в який спосіб дідо й батько декого з редакторів „Курєра Львовского" був Українцем?! А щоб за 250 літ ніхто тої тайни не дошукався, радимо всім графикам мерщій змінити назвище.

ҐІТЛЄРІВСЬКЕ СВЯТО В ДІСЕЛЬДОРФІ

ПІВМІЛІОНОВА ЮРБА НА ПРОГОЛОШЕННЮ ШЛЯҐЕТЕРА ГЕРОЄМ.

ДІСЕЛЬДОРФ. — Величезний здвиг народу взяв участь у парадах, серед яких гітлєрівці святкували проголошення Альберта Шляґетера, німецького офіцира, якого Французи застрілили десять літ тому як шпигуна й саботажника, національним героєм Німеччини.

Місце, на якому впав Шляґетер проголошено святим місцем. Головну промову виголосив від проводу націс і уряду Ґерінґ, міністер авіяції для Німеччини та пруський премієр. Була вона настільки несподіванкою, що бесідник заявив, що Німеччина хоче мира. Він ні словом не згадав по вбивників Шляґетера, Французів.

Загальну увагу звернула відсутність Гітлєра на парадах. Попередного дня він видав приказ, щоб армія не брала участи в парадах.

ПРОТЕСТАНТСЬКА ЦЕРКВА НІМЕЧЧИНИ НЕ ПІДДАЄТЬСЯ ПІД КОНТРОЛЮ „НАЦІС".

БЕРЛІН. — Д-р Фрідріх фон Бодельшвінґ, вибраний недавно першим „евангельським" епископом Німеччини, заявив, що протестанські церкви Німеччини не піддаються під політичну управу національних соціялістів.

Д-р Бодельшвінґ був кандидатом партії, яка противилася гітлєрівцям.

АВСТРІЯ ПРОТИ ЗЛУКИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВІДЕНЬ. — Д-р Енґельберт Дольфус, канцлєр Австрії, заявив кореспондентови „Ню Йорк Таймса", що він буде все противитися злученню Австрії з Німеччиною.

Він відкликався до Америки, щоби помоґла Австрії вдержати самостійність від Німеччини. Америка, говорив Дольфус, може помогти, посилаючи до Австрії більше туристів та вдержуючи з нею торговельні зносини.

ПОБІДА ҐІТЛЄРІВЦІВ У ДАНЦІҐУ.

ДАНЦІҐ. — Підчас виборів до законодатного тіла Вільного Міста Данціґа, що відбулися в неділю, „націс" і їх союзники добули понад 51 процентів голосів.

В останніх виборах, що були в 1930 році „націс" здобули були всього 16 процентів місць.

На передодні виборів Гітлєр видав був спеціяльний заклик до Данціґа, піддержати політику німецьких національних соціялістів.

ВАРТІСТЬ БОЙКОТУ ЖИДІВ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

ГІЛЬДЕСГАЙМ (Німеччина).—Д-р Фрідріх фон Вінтерфельд, провідник партії націоналістів, котра розвалюється через зріст „націс", виголосив тут промову про бойкот Жидів Німеччиною.

Бесідник заявив, що цей бойкот більше пошкодив Німеччині ніж Жидам, бо він викликав у світі симпатію для Жидів та ворожнечу до Німеччини.

ҐАНДІ СКІНЧИВ СВІЙ ПІСТ.

ПУНА (Індія). — Ґанді скінчив свій тритижневий піст у понеділок, 29 травня. Лікарі кажуть, що він сильно ослаб, але сподіваються, що пережие піст.

У вязниці в Сімлі вийшли на голодовий страйк 12 травня 29 політичних вязнів. Два з них уже вмерли. Заряд вязниці кормить їх силою.

РОЗБИТТЯ В АНҐЛІЙСЬКІМ КАБІНЕТІ.

ЛОНДОН. — Анґлійський кабінет не проголосив ще свого становища супроти наближаючоїся економічної конференції. Пояснюють це тим, що в самому кабінеті панує повна розбіжність думок щодо економічної політики Анґлії супроти інших країв. Одні міністри стоять за високі протекційні мита, а другі за взаїмність, себто Анґлія мала би свобідно пускати товари тих країв, що пускають свобідно товари Анґлії.

ЗУСИЛЛЯ ВДЕРТИСЯ НА НАЙВИЩУ ГОРУ ЗЕМЛІ.

ГОРА ЕВЕРЕСТ. — По двотижневих зусиллях вдалося нарешті виправі на гору Еверест заложити табор на висоті 25,000 стіп понад рівнем моря.

Є це пятий табор, який робить остаточну спробу вдертися на гору. Провід виправи заповідає, що зробить це в найближчій будучности.

СЛАБИЙ ПОСТУП РОЗЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЖЕНЕВА. — Роззбройна конференція зробила деякий поступ, бо Франція нібито згодилася не добиватися віддання військової авіяції під повну міждержавну контролю, а згодилася на американський проєкт віддати її під міждержавний нагляд.

ТАРИФОВА ВІЙНА МІЖ АВСТРІЄЮ Й СЕРБІЄЮ.

БІЛГОРОД.—Між Австрією й Сербією розгорілася митова війна, що нагадує славну „свинську війну" з 1910 року.

У відплату за заборону Австрії довозити сербські свині один місяць, Сербія заборонила довіз усяких товарів з Австрії. Не вільно спроваджувати з Австрії навіть ґазет.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРО ТИХ, ЩО В ГРОБАХ

З приводу „Свята Прикрашення Гробів" нюйорські проповідники виголосили минулої неділі цілу низку проповідей, у яких підкреслювали, що саме треба підносити зприводу того свята. І наче змовилися, майже всі вдарили на одну нуту: треба використати це свято для пропаганди світового замирення, отої справи, про яку тепер говорять у Женеві. Тому радять не говорити в те свято про війну, про воєнні геройства, про смерть, а більще про життя і мир, і то про мир на всі часи і за всяку ціну.

Річ ясна, що ніхто не може мати нічого проти того щоби скінчити раз назавжди з тим варварством, що зветься війною. Зате, коли хто береться проповідувати гасло „геть з війною" та узаконнювати його міжнародніми мировими зобовязаннями, тоді треба ставитися до цього з повною обережністю. Бо що це значить деклямувати про варварства і жертви війни в часі, коли тісамі варварства й тісамі жертви приходиться витерпіти гнетеним народам і в мирних часах? І якжеж можна говорити про залишення війни, не видвигаючи заразом способів, як можна позбутися варварств мирних часів?

У Женеві деклямують про світове замирення. А в тій самій Женеві не можна добитися хоч маленького натиску на Польщу, щоби вона не допускалася в мирних часах таких варварств як „пацифікація", яка є ще гіршим варварством, ніж ті, котрі доводилося нашому народови витерпіти на своїй шкірі у воєнних часах.

Тому, коли ми, Українці, згадуємо в „Свято Прикрашення Гробів" за тих, що нам дорогі, бо доконали геройських діл у обороні рідного краю, то ми не думаємо про війну. Для нас війна треває ввесь час. Ми ввесь час є під воєнним обухом окупантів. День в день заганяють вороги наших найкращих синів у тюрми, позбавляють хліба, нищать нашу культуру. І раз-у-раз доходять до нас вісти про засуди смерти і про шибениці. Нам навіть не треба гльорифікувати самих тільки воєнних героїв, бо ми маємо їх ще більше у мирних часах, бо кладемо до гробів передчасно тисячі тихих робітників-героїв, котрі падають жертвою варварських мирних часів.

Тому для нас, Українців, „Свято Прикрашення Гробів" є теж святом, але таким, в якім шануємо борців правди і справедливости, котрі не думають про мир за всяку ціну, але про справедливість за всяку ціну.

О. Сновида.

НЕСПОДІВАНИЙ УДАР
(РОСІЯ НА СХОДІ).

В одній з кореспонденцій я писав про ліквідацію спадщини царату, про корчення російської імперії. Але все, що Росія стратила на Заході і — як впливи — на Сході і в Китаю, — це все була, хоч для неї й болюча, але страта її **неросійських** земель. Прикра для неї ампутація, але вона тепер, що так скажу, „в моді". Тимчасом зза хмар, які закрили Далекий Схід, чимраз яскравіше вирисовується для Росії страшніша небезпека...

Це небезпека, яка грозить від держави Сходячого Сонця, від Японії.

На тапеті знов появилася проблема Східно- Китайської залізниці, яка йде північною Манджурією і лучить Сибір з Владивостоком і побережем. Отже Японія недвозначно висловлює намір — **забрати цю залізницю для себе**, Очевидно за посередництвом новоствореної васальної держави Манчуко. Москва протестує, покликується на свої „права", на договір, заключений між арською Росією і Китаєм. Але хитрі Японці відповідають: Так цеж договір між царською Росією і **Китаєм!** З З якоїж рації має той договір визнавати Манджурія, яка його зовсім не заключала? Хоче Москва, нехай заключить **новий договір** про залізницю з Манджурією, то інша річ! (який договір — річ ясна)... А коли Москва удає обурену, „Манджурія" (себто Японія) каже: Таж большевицька Москва, як уряд **зовсім новий** — теж не узнала царських зобовязань, — то чомуж має зобовязання Китаю узнавати Манджурія, теж уряд **зовсім новий?** Це є така ґеніяльна льоґіка, таке вдале наслідування большевицьких триків і викрутів, — що Сталін з Літвіновом мусять казитися зі злости в Кремлі — але вдіяти... нічого не можуть. Льоґіка — по боці Японії, по їїж боці й сила.

Та річ не в залізниці. От Японія вже залізницю захоплює (може якийсь охлап хіба на відчіпне кине Москві), дальше Манджурію і Джегол, тепер посувається за китайський мур і, головне, в Монґолію. А завтра світ прокинеться й побачить, що тихцем-михцем **зліквідовано факт величезної ваги, який істнував сотки літ,** а саме **зліквідовано спільну російсько-китайську границю,** яка йшла тисячами й тисячами кільометрів... На південь від цілої сибірської границі — там, де був Китай — зовнішня і внутрішня Монґолія, Манджурія — **тепер простиратиметься велика Японія.** На наших очах Росію випхано з її нібито природнього терену експанзії і протиставлено їй мур, міцніший від „китайського муру"... Повстає нова Великоазійська Імперія, а може — 400-міліоновий Китай, зорґанізований під проводом сильної й експанзивної Японії...

А вдодатку — читаємо в одній, видаваній по російськи японській газеті в Харбіні, майбутня азійська імперія, Велика Азія, обійматиме не лише вже проковтнені Японією землі, **але й Східній Сибір.**

Отжеж і є той несподіваний удар, який влучає вже не в неросійські землі Московщини, а таки в російські (хоч і з домішкою чужородного елементу). Недурнож Москву і її керманичів огортає зелений жах; що Сталіни заключають на Заході пакти неаґрасії навіть з малими державами Балтику; що роблять око навіть до Румунії; що посилають висланців — до Лондону благати зняти „ембарґо" з совітських товарів; що залицяються до Франції й до Польщі; що перепрошують Гітлера; що звивають діяльність Комінтерну...

Дієвий процес, що почався в 1917 році відпадом західних „окраїн" великої Росії, іде своєю невблаганою ходою...

Чим це цікаве для нас? Тим, що не перевелися ще в нас політики, яким смертельно імпонує велика Росія, якої нібито ні повалити, ні поділити не можна, з якою нібито ми звязані навіки і відділятися не маємо чого, а так лише якусь там федерацію з нею маємо робити.

Отже цим шкідникам треба заткати горло і звернути увагу всіх думаючих на великий **процес розкладу потужної колись імперії**, яка ґанґринує і розпадається, і не вязати з нею, з трупом — нашої долі, долі України.

Росія ліквідується, і в момент упадку большевизму, коли ця ліквідація піде приспішеним темпом — **ми не повинні повторяти помилок 1917 р.,** лише ясно й недвозначно висунути проґраму повної самостійности України, її повної **сепарації від Росії.**

В тім самім дусі має іти й наша пропаґанда за границею.

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

В справі виміни грамот.

В лютім виміняно 2,445 грамот, у березні 1,765, в квітні 1,318 — разом 5,528. Висилка нових грамот поступала почерзі, так, що в найближчих днях посилка скінчиться.

Остається ще до виміни коло 3,000 грамот надісланих по 25 квітня, яких з причин приготовань до конвенції, і самої конвенції, не можливо було виміняти. З огляду на обставини, зложені самою конвенцією, відділові секретарі зволять бути вирозумілі й придержати тих 3,000 членів у старім роді, поки обставини наладнаються так, що головна канцелярія зможе дальше правильно справу виміни грамот полагоджувати. Це повинно прийти лекше, хочби тому, що багато членів уже вповні з реформи скористали і залеглости свої вирівнали, а тимсамим уможливили відділовим касам нести дальшу поміч тим членам, котрим виміна грамот була з конечности здержана.

Між тими невиміняними грамотами є такі, яких виміняти зовсім не можна, або лише при помочі відділових секретарів. Це відноситься до тих вимін, де були прислані окремо грамоти, а окремо аплікації. В багатьох випадках до грамот зовсім не долучено аплікацій, а до аплікацій не долучено грамот. На аплікаціях не зазначено, чому старої грамоти не звертається, а між грамотами є такі, котрих власники перебувають тепер в інших відділах, ніж на їх грамотах зазначено. Це грамоти членів, котрі переносилися з відділу до відділу з переступними листами. Не брак і таких грамот, котрих власники вже давно перестали бути членами.

Головна канцелярія бажає це все вирівнати до кінця червня, і тому звертається за помічю до відділових секретарів, а саме: хто з секретарів висилав зміну по 25-тім квітня, хай буде спокійний і певний, що та зміна прийде на свою чергу після перебрання урядування новим урядом. Хтож має залеглу справу, а саме виміну, прислану до головної канцелярії перед 25-тим квітня, зволить зголосити ту справу осібним письмом до головної канцелярії якнайскорше. Осібним — значить таким, що в нім не буде ніяких інших справ, тільки ті, що відносяться до залеглої виміни грамот.

В тім письмі-листі секретар зволить подати число свого відділу і спис членів, котрі вижидають виміни грамот. Де йде про виміну грамоти для члена, що прийшов з переступним листом, там треба подати число відділу, до якого він вступав і грамоту одержав. Де йде про аплікацію, надіслану тут без грамоти, треба зазначити, чому тої грамоти не вислано, а лиш саму аплікацію.

Коли в секретаря є які інші залеглі справи, то просимо їх пригадати якнайскорше, щоби вони могли бути полагоджені до кінця червня.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Українці на американськім концерті.

On Wednesday, May 31, at 8 P. M., a concert will be held at the International Institute, 56 Beach St., Bridgeport, Conn.

An interesting dramatization from the Ukrainian life, "Tears and Cheers", will be presented, with the active participation of Mrs. Pauline Walytok, Mrs. D. Charniawsky, Mrs. L. Bych, Mrs. Pelepchyk, Mrs. Pidluska and other members of the Ukrainian League.

Other nationalities will also take part. There will be folkdances, songs and recitals given with the kind cooperation of Mrs. H. Glascow, Mr. E. Serebrennikoff, Miss Clara Dzubin, Nadia Aleshevich, Gloria Krolikowski, Anna Walytok, Rosa Churko and others

NINA KASCENKO,
Slavonic Secretary.

КОМСОМОЛЬЦІ.

„Комсомольська Правда" з 18. квітня ц. р. пише: В шаранській районовій комсомольській орґанізації, нижгородського краю, були „клясово-чужі, діти кулаків, злодії й шкідники". 30 з них викинули з орґанізації. Як виглядають ті, що лишились в орґанізації?

„Скучно в Шаранзі!" — кажуть комсомольці. — Вийти нема куди, хіба до шинку... Бо куди більше? Більшість викинених з комсомолу вигнано за пиянство. Шість комсомольців сидять в арешті. 15 під судом за хуліґанство й пиянство. Комсомолець Іван Усков, бідняк, колхозник, зорґанізував ґрупу, яка знасилувала одну робітницю. Рибаков С. зарізав селянина села Шаранґи. Чалпанов, секретар ячейки, влаштовував зорґанізовані бійки на дівочих досвітках в селі Мала Шаранґа.

Ті комсомольці!, що не займаються бійками, вилічені з релігійних симпатій. Районком переглянув комсомольські ячейки, при чому вияснилося, що на кожних 10 комсомольців у 6 були в хаті образи святих; 18 комсомольців вінчалися в церкві. Секретарі ячейок були на спеціяльних курсах; розмова з ними показала, як виглядає „актив" комсомольської орґанізації.

„Є у вас протирелігійні кружки?" — З 22 секретарів присутних на курсах дали два притакуючу відповідь, додаючи одноголосно, що кружки є лише на папері. „В кого з вас, секретарів комсомольських ячейок, є в домах образи святих?" Лише три не піднесли руки. „А ви що, вірите в Бога?" — „Ні, це вже ні!" — „Отже навіщо образи? — „Бабуня... тітки!"...

—o—

ТРУП ЗІ ЗВЯЗАНИМИ РУКАМИ.

В підгорілецькому лісі, пов. Золочів, найшов лісничий Кісіль голову мужеського трупа, що висів на дереві. Труп мав на плечах звязані руки, а недалеко від нього лежало подерте одіння, в якому знайдено військову книжочкук на імя Осипа Тилька з Валинця, пов. Бжеско. Поліція шукає вбивника.

—o—

MOSES.

By Ivan Franko,

III.

When he had left the camping grounds behind
The mountain tops were yet aflame
And from the west the purple spread its arm
And beckon'd him to reach his aim.

While darkness crouched within the mountain [caves
And spread its talons o'er the plain
In the heart of the exile something wept:
"Never will I return again!"

Yon come a running Hebrew children, youth
Which had been playing in the sands;
Surrounding Moses they began to grasp
The prophet's coat and aged hands.

"Oh, Grandpa, where you goin' at this time?
Why don't you stay with us, it's late!
Look, come and see the big wall we have built,
With its towers and big strong gate."

"That's fine, my children, keep building your [wall!
But this is not the time for me:
I'm going to inspect the wall of life
Surrounded by a deadly sea."

"Oh, Grandpa! look, way yonder, in that gorge
We killed a scorpion today!
And over there we caught three rabbit babes
While mother rabbit was away."

"That's good, my little ones! The scorpions
You kill and fear you need not heed;
Although it is not right, yet after all
It is a beneficial deed.

"It is not right because a scorpion,
As you, to live wants just the same,
And just because he has been gifted with
A baneful tail, is he to blame?

"But these poor tiny rabits you return
And from their nest don't take them any more,
Because their mother will be crying! Why—
Did you not think of that before?

"You must be merciful to everything
That lives, no matter what it be!
For life we never should be trifling with;
More priceless thing you'll never see!"

"Wait a bit longer, Grandpa, don't leave yet!
Come stay among us! Here, come sit!
Tell us of the adventures that you had!
We'd like to hear about them yet.

"Tell about the time when you were young,
About the wonders that you saw
When you, on Horeb hilltops and between,
Kept sheep for your old-man-in-law.

"Just how you came to notice on that hill
The burning bush which flame endur'd,
And how you heard a voice come from that [bush—
A voice that frightened and assur'd."

"I have no time, my children, to relate
What you are asking, in detail;
You see, the dusk is dragging night behind,
And daily light begins to fail.

"But there will come a time when all of you,
In life's inevitable urge,
Will see before your eyes a burning bush
As I did 'yond the desert's verge.

"Your hearts will brim full then with sanctity
Of that untainted morning dew,
And from the grandeur of the flame you'll hear
The mighty voice say unto you:

"Discard the bondage of your daily strife
And fearlessly come unto me,
Because I want to send you to a task
Too mighty for the weak to see."

"Do not extinguish that most sacred fire,
So that, when you will hear the call,
You will be able to sincerely say:
I'm waiting ready, Lord of All!"

A long, long time the children pondered over
The prophet's strange and touching speech,
While he himself, without a sound, went forth
Into the darkness' spreading breach.

A long, long time the silent children felt
A void that comes at sorrow's height
Until the outline of his silhouette
Was lost completely in the night.

Translated by **W. Semenyna.**

Володимир Левицький.

В РЯДАХ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕПУБЛИКИ (У. Н. Р.)

(20)

14. 11. Ми відступаємо далі. Нема ніякої надії здержати прориву. Знову залле московський наїзник наші села й у пожарі сіл та міст пируватиме кроваво в них. Знов поплине море сліз і крови наших братів, а насилля та грабіж — значитимуть новий наїзд монґольських орд на нашу любу Україну. Рано минаємо села Вербилівку (5 в.), Малі Армяни (6 в.), Великі Армяни (3 в.) й Армянські хутори до м. Оринін, в якому заночовуємо. Тут стоїть ново-зорґанізована т. зв. Подільсько-Могилівська бриґада, яка мала відходити на пограничню службу над Збручем і Дністром. У ній, а також у жандармерії, яка покищо тепер стоїть над Збручем, переважають Галичани.

16. 11. Переходимо до села Жабинців (18 в.), що недалеко Збруча.

17. 11. Ідемо через села Чагарів (4 в.), Андріївці (3 в.) до м. Гусятина Українського (14 в.). Тут повнісінько підвод зібралося. Над Збручем стоїть наше міністерство фінансів та жде дозволу перейти на галицький бік. Наш ґенеральний штаб мав їхати на м. Городок, щоби звідтіля керувати нашою кіннотою, яка здержує ворога. Однак у тому напрямку йде сильна скорострільна стрілянина й тому їде штаб кінно до с. Голінска (5 в.). Ми переходимо також сюди; їдемо ввесь час понад Збруч, якого стережуть тепер скріплені польські війська й нікого на свій бік не пропускають. Мабуть нарочно бажають, щоби вже тепер непотрібний, ба навіть утяжливий, недавній „союзник" — попав всеціло в руки нового, московсько-червоного союзника. Тому на кожному переході й броді через Збруч стоять скоростріли, звернені в наш бік. На нашій стороні закопані граничні стовпи з тризубом та написом: У. Н. Р., а на галицькім — на жаль — „ворона" та букви: R. P.

18. 11. Довжезні валки обозів посуваються понад Збручем у напрямі м. Волочиск, бо там має рішитися, що з нами буде. Так виглядає тепер недавно ще сильна наша армія. Одинока кіннота несе на собі нині важкий тягар фронтових боїв з переважаючим ворогом. Але й вона мусить помалу відступати взад. Ми вже кілька днів крутимося над Збручем та ночуємо, як щораз то ближче підходить ворог. Коли ще передвчора була чутна тільки канонада — то вчора й нині вже доходять до нас відгуки скорострільних і рушничних боїв. Виїжджаємо через село Іванківці (4 в.), велике село серед лісів, через м. Сатанів (8 в.), брудне, жидівське місточко, осередок жидівської контрабанди з України в Галичину й навпаки, через с. Мартинці (8 в.) до с. Заїчків (7 в.), де заночовуємо. В цьому останньому виробляють селяни дуже ґарне полотно, що ні в чому не уступає найкращому фабрикатови. В усіх селах повнісінько наших обозів, які шукають переходу за Збруч, бо ніякого наказу нема та й не можна його видати, коли це все — сама збиранина поодиноких людей ріжних відділів. Оповідають селяни, що в села біля Сатанова впадала доволі часто польська погранична сторожа вже тепер — після нашого походу вперед. Діялося це під покришкою ловлення банд пачкарів, які буцімто втікали до Сатанова, де була наша влада. Однак при повороті за Збруч польські пограничники не забували брати немалу „контрибуцію" — (себто грабіж) у місцевих селян — під усякими претекстами.

19. 11. Іду до с. Липівки (5 в.), в якому зібралися останки нашої бриґади. Здоганяю її в с. Ріпній (7 в.) і разом минаємо с. Федорівку (5 в.), с. Лозове (8 в.) до с. Коростової (4 в.). Село Лозове належить ще до староконстантинівського повіту й віддалене від повітового міста 92 верстви. Околиці цих сіл — це волинський краєвид: брак лісів, кругом рівнина, біля сіл гарні стави; села назагал великі. Тут зібралися ріжні частини. Із нашої бриґади осталися тільки штабові відділи. Є тут також московські відділи російської армії ґен. Перемикіна; все в московській старій формі, з погонами на раменах. Обоз фроловців пристав до нас, мовляв: це їхні. Тут ночуємо по кільканацять у хатах, бо все переповнене, та ждемо дальших наказів.

(Конець буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жіноче віче „Союза Українок".

Дня 10. травня відбулося в Українськім Народнім Домі жіноче віче, скликане заходами „Союза Українок Америки".

Віче відкрила голова Союза Українок, п. Олена Лотоцька, предложивши програму нарад. Збори переводила п. Середова, а секретарювали пані Ленчук і Гаврилко.

Пані Лотоцька, як перша бесідниця, здала короткий звіт з діяльности Союза Українок. Вона вказала на ті зміни, які наступили в життю українського жіноцтва в Америці від часу, як розпочав свою працю Союз Українок. Далі обговорила ширше справу Шікагоської Вистави та тих експонатів, з якими виступить Союз Українок. Взивала теж до дальших збірок, щоби покрити кошти замовлення експонатів, які остануться власністю Союза Українок і будуть уживані до влаштовування вистав народнього мистецтва по ріжних містах Америки. Далі обговорила п. Лотоцька програму дальшої праці, а зокрема потребу заступництва Союза Українок на Міжнароднім Жіночім Конгресі в Шікаго. Другим бесідником був містер С. Л. Катон, голова „Фарен Ленгвідж Інформейшен Сервіс". Він теж взивав українські жінки до організації й клав найбільшу вагу на молодь, підкреслюючи, що саме зорганізоване жіноцтво може найкраще допомогти справі організування української молоді в Америці.

Міс Гелен Гаверлер з „Нешенел Кавнсіл оф Вімен оф ди Юнайтед Стейтс" розповіла про розвій цеї організації, яка на протязі 20 років розвинулася зі слабих початків у могутню жіночу організацію. Вона теж переповіла програму Міжнародного Жіночого Конгресу, на якім зїдуться представниці 52 народів.

Д-р Мишуга говорив про ті вимоги, які може внести жіноцтво в наше громадське життя. Жінка, говорив бесідник, уже з природи призначена на те, щоби терпіти і жити для другої істоти. І саме те робить її благороднішою, здібнішою до посвяти. А це є дуже важна прикмета у громадськім житті. Жінка може теж зробити наше громадське життя більш етичним. Тоді її участь у народній праці принесе дійсну користь.

По відчитанню телеграм з привітами розвинено дискусію.

Пані Авраменко заявилася за те, що Союз Українок повинен взяти участь у Міжнароднім Жіночім Конгресі. Пані Ярема чук обстоювала вислання двох делегаток і переведення збірки на покриття коштів їх вислання. Пані Ярема була проти дальшого обтяжування відділів новими збірками, бо ще не покрито коштів експонатів.

Пані Лотоцька заявила, що Союз Українок постарається вислати делегацію з тих членниць Союза Українок, котрі перебуватимуть у Шікаго.

На тім наради закінчено, перевівши збірку на Виставу в Шікаго. На вічу було теж поважне число мущин.

Марія Ленчук, Софія Гаврилко, секретарки.

—o—

ШІКАГО, ІЛЛ.

Школа Бабенка.

Українська Школа Козацької Їзди під проводом Я. Бабенка вже згуртувала яких двацять добре вимуштруваних козаків, котрі виступлять підчас Українського Дня на Світовій Виставі. Пан Бабенко має на меті довести це число до 25 і вже прикуповує відповідну скількість коней.

Українське суспільство міста Шікаго цікавиться вправами п. Бабенка. Кожної неділі на муштру зїздиться велике число глядачів.

Сподіваються, що виступ козаків 17. серпня на „Солджерс Філд" викличе загальне зацікавлення між своїми й чужими.

Мало хто знає, що американські „кавбої" навчилися своїх штук на конях від українських козаків, яких свого часу був спровадив до Америки один з перших російських амбасадорів у Вашингтоні. Американці ніколи не перебрали цілої козацької техніки, і Українці лишаються й досі найбільшими майстрами герцю в світі.

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,

9300 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.

ЯК ПРОЖИВАЄ НАШЕ РОБІТНИЦТВО.

Дуже богато дотепер писалося на сторінках наших часописів про катастрофальне положення нашого села та жахливі відносини, серед яких тепер проживає наше селянство.

В неменшій нужді проживає теж наше робітництво, яке дуже болючо відчуло теперішню кризу через редукцію. Як знаємо — одиноким джерелом доходів робітництва був денний заробіток, який заледви вистарчав йому на скромне прожиття враз з ріднею. Про ощадність на „чорну годину" не було мови. Але часи змінилися. Прийшла редукція і робітництво враз з ріднею осталося без ніякого забезпечення — без куска хліба.

Щоби як слід представити теперішне невідрадне положення нашого робітництва, треба би дуже багато писати. А рамки коротенької статті на це не позволяють.

Для ілюстрації наведу один примір, який наглядно вказує страшні обставини, серед яких проживає наше робітництво.

За містом, у найменшій малій кімнаті проживає зредукований робітник враз з жінкою та чотирма дітьми від 2—8 р. життя. Один рік він без праці. В хаті нема не то куска хліба, але й ні одної бараболі. Діти плачуть — хочуть їсти. Вони ще не розуміють того, що нема. А їх мати потішає... Потішає тим, що тато незабаром вернеться з міста й принесе хліба.

А батько від самого рана до пізного вечора кожного дня ходить шукати праці — але безуспішно. Часом удасться йому запрацювати пів або одного золотого і купити деякого харчу. Але й те рідко буває. Переважно вертається до дому без нічого. А діти ждуть... Ждуть і виглядають крізь вікно, чи не йде вже тато чи не несе хліба. До самого вечора ждуть. Аж голод і сон їх переможе — і засипляють. А ввечір вертається батько до дому — без нічого. Серце його болить, як гляне на змарнілі бліді лиця сплячих дітей.

І так буває що дня.

Крім того ще власник дому виповів йому мешкання, бо від часу редукції залягає з чиншом найму.

Таких і подібних картин серед нашого робітництва по містах і селах можна стрінути в теперішніх часах дуже багато. —(„Новий Час").

В. А.

ЛИСТ З РАДЯНЩИНИ.

ГОЛОД І ЛЮДОЇДСТВО.

Останніми часами з Великої України приходить щораз більше листів про жахливий голод, який там почав панувати. Недавно ми подали лист з Київщини, а тепер подаємо другий лист, з Катеринославщини. Пропускаючи звичайні родинні привитання й побажання, цей лист звучить так:

„Дорогий Брате! Тепер напишу Тобі, що вже не добиться. У нас тут жахлива біда. Люди мруть, як в осени мухи. Скрізь на шляхах знаходяться людські трупи, вмерлих з голоду та від ріжних пошестей. Це все, Брате, з голоду. Люди так вимучені, що не лише їх трупів, але й живих тепер не пізнаєш. Вмерлих із голоду збирають і ховають по кілька в одну яму. Та і як тепер нема кому копати, бо голодні люди безсилі.

„Настало вже таке страхіття, що люди почали їсти один другого. В нашому селі один селянин зарізав свою матір і сестру та зїв їх, а потім він зарізав сусідського хлопця. З хлопця знайшли лише голову та окремі шматки мяса й тоді лише дізналися, що той селянин поїв своїх кревних. У нас тепер таке переконання, що як хто пропав, то нема що його шукати, бо він значить, пішов на начинку ковбас. Біля нашого села знайшли голову дівчини й кишки, а все інше забрали мабуть на ковбаси, а може й так зїли.

„Дорогий Брате! Що в нас тепер робиться, то не можна ні розказати всього, ні описати. Аж страшно робиться, коли думаєш про те, як тепер жиють наші селяни, та яке життя настало на Україні. Тепер небезпечно вечором навіть через село перейти, а не то, щоби пускатися в далеку дорогу, чи блукати десь по торгах. Тепер у нас у селі вже ні кота, ні собаки не побачиш, бо їх уже поїли давно. Ловлять усе, що тільки бігає, щоб лише з цього зробити собі поживу. У нас у колхозі здох кінь. Зарізали його в земні вечором, а на ранок уже й сліду не було з того падла. Люди викопали в ночі і зїли.

„Людоїдство й злодійство тепер таке розвелося, що страшно жити. Що з нами буде далі, не знаємо. Лише наші комуністи жиють, бо мають пайку від держави, й усі вони стали комуністичними чиновниками.

Твій брат...

ЩО ПОВИННІ ЇСТИ УМОВІ РОБІТНИКИ?

Першою вимогою для умового робітника при повищому питанні повинна бути користь із харчу. (Харч уже в малій скількости повинен мати значну поживність). Це тому, що умовий робітник виконує дуже мало руху, а рух сприяє травленню. Страва має додавати для тіла ті складники, які умовий робітник при праці все зужиткове. Не треба забувати, що з умовою працею йде рука в руку значне зужиткування деяких мозкових матерій, головно деяких білковин і поживних солей. Тому умовий робітник повинен їсти такі страви, що є найбогатші в ті складники. Отже треба признати першенство таким стравам, що є багаті в матерії, потрібні для покріплення мізку. Тому то німецький учений Курт Кавфман у своїй книжці „Умовий робітник" поручає такий спис страв: Молоко в кожній формі та якнебудь приправлене. Ідеальна страва — сметана. Свіже молоко вартніше, ніж конденсоване. Прості спраги: підсметання. Потім масло, сир. Хоч мясо в цьому списі страв є на останьому місці, то всеж харч умового робітника не повинен бути зовсім без мяса.

Гліб Лазаревський.

ГЕТЬМАНЩИНА

(Проф. Дмитро Дорошенко. Ілюстрована Історія України 1917 — 1923 р.р.).

(11)

Не дармо міністер внутрішніх справ Кістяківський зазначив у своєму обіжнику, виданому в серпні 1918 року: „З виданням статута тимчасових земельно-ліквідаційних комісій установлено законний порядок щодо повернення втрат, які мають землевласники, і до повернення одібраних у них маєтків, а також інвентаря. Тимчасом у багатьох місцевостях все ще й досі провадять свою діяльність удержувані на приватні кошти каральні загони, які чинять гвалтовні речі".

Великі землевласники були цілком задоволені, а українське селянство (цього, з їхнього погляду, звичайного російського „мужика") годували обіцянками та ріжними проєктами земельних реформ.

Навіть Німці змушені були ставати на перешкоді такій земельній політиці.

Варт пригадати відомий обіжник ґрафа Кірбаха теж у серпні з приводу того, що німецке командування з міркувань охорони спокою та ладу в країні запротестувало проти вже проведеного з боку Колокольцева в Раді Міністрів закона про підвищення орендної земельної платні.

Кінець-кінцем сам гетьман змушений був узяти на себе ініціятиву вирішити земельне питання. При кінці жовтня зорганізовано було вищу земельну комісію, на чолі якої не лише номінально, але й фактично став гетьман, головуючи майже на кожному засіданні й примушуючи до скорішого та сприятливішого для селянства вирішення справи (ст. 290).

І лише на початку листопада 1918 року наступник Колокольцева, В. Леонтович, устиг виготовити проєкт земельної реформи, дуже демократичний, на еволюційних засадах, що цілковито відріжнявся від проєкту Колокольцева. Гетьман затвердив цей проєкт і він мав бути проведений як закон у Раді Міністрів, але це було вже запізно!

Перший міністер юстиції за гетьманських часів був професор Михайло Чубинський, з зовнішнього боку він цілком відповідна кандидатура, син славетного українського етнографа й громадського діяча, навіть автора українського гимну; за студентських ще років брав участь у перших прилюдних українських виставах у Київі за співучастю Заньковецької й Садовського, але, знову „але", як майже в усіх гетьманських міністрів, Українців з походження, але цей Українець відразу ж став давати перевагу чомусь усьому російському перед українським.

Здавалося, повинно бреніти, як аксіома: в Українській Державі повинен бути український суд, але на цю аксіому за часів гетьманства на Україні звертали дуже мало уваги.

Велику роботу щодо утворення на Україні українського суду розпочав міністер судових справ за часів Центральної Ради, п. Сергій Шелухин: було утворено генеральний суд (законом ще з 17 грудня 1917 року) й апеляційні суди.

До цих установ було вибрано не лише добрих, відомих правників, але, цілком зрозуміло, й свідомих Українців.

Судові Палати було скасовано, й увесь персонал цих інституцій, що не знайшов собі місця в нових українських, зрозуміло, залишився поза штатом.

Міністерство судових справ, що також було зорганізовано на суто українському тлі, добре розуміло, що верхівки судової офіції на Україні повинні бути українські в першу чергу, тоді вже значно лекше буде досягнути, може трохи й повільнішої, української периферії.

Новий же міністер гетьманського уряду найперш провів персональні зміни в міністерстві; усунено досить урядовців, яких вся провина була в тому, що вони були „щирі", як тоді висловлювалися, і замінено їх на нових, яких уся послуга полягала в тому, що вони працювали в установах на терені Росії й нічого спільного з Україною не мали.

Українське Правниче Товариство, що нараховувало в свойому складі до 100 правників-Українців, звернулося до п. Чубинського з пропозицією допомогти йому в нових призначеннях, висуваючи відповідні кандидатури.

Гетьманський міністер, побачивши в цьому нібито замах на свої прерогативи, поставився з призирством до цієї пропозиції і не тільки ігнорував Українське Правниче Товариство, але вважав за потрібне закликати до життя колишнє „юридическое общество" при університеті св. Володимира, що визначалося ворожим ставленням до українства, й демонстративно сам брав у ньому участь.

Офіціяльно було відразу оголошено, що російська мова з судівництві є рівноправна з українською; це було де юре, а де факто, зрозуміло, після цього мало вже хто мав охоту вчитися та вживати української мови.

Каже шановний автор, що при міністерстві судових справ 20 травня 1918 року було поруч з комісією для перегляду заведення генерального та апеляційних судів (або, просто кажучи, для скасування їх) засновано й комісію по виробленню української правничої і термінології. Але, на жаль, примушені ми зазначити, що цю останню комісію призначено було ще на засіданні Малої Ради 24 березня 1918 року.

Ця комісія, де брали участь такі знавці мови, як небіжчик академік Орест Левицький, академік Кримський, професор Тимченко, — за часів гетьманату фактично перетворила себе на комісію перекладу законодавства на українську мову.

Авторови цих рядків довелося працювати в цій комісії, і він пригадує, як швидко та споро посувалася вперед її праця, як досить незабаром було виготовлено переклад „Устава о наказаніях, налагаемых мировыми судьями". Але також памятає він, як з кожним засіданням усе недоброзичливіше ставилося міністерство до цієї комісії, що примушена була потім шукати собі притулку на приватних помешканнях.

Очевидно, що за справу видавання перекладів у міністерстві ніхто й не думав братися.

Як взагалі ставився п. Михайло Чубинський до справ утворення на Україні українського суду, зазначає сам шановний автор, підкреслюючи, що п. Чубинський потім пішов на службу до Денікіна й заявив себе прихильником „єдиної неподільної Росії, стараючися всіма способами „реґабілітувати" себе з українства" (стор. 65).

Справді, коли п. Чубинський приїхав до Катеринодару, то перш, ніж дістати там посаду обер-прокурора Сенату, він мусів реґабілітуватися перед окремою комісією в тім, що працював на гетьманській Україні. Зреґабілітував себе п. Чубинський дуже скоро, але цікаво читати його виправдальну записку, а саме, що він цілком несподівано дістав пропозицію обняти посаду міністра юстиції в гетьманському уряді; що на ті часи справу судівництва на Україні було значно підривано, за часів Ради почалося скасування Судових Палат, звільнення незмінних суддів, утворення вищих судових інституцій, до складу яких входили лише Українці, при чому при цих призначеннях міркування національно-політичного характеру нібито часто-густо відсували назад критерій знання, досвіду й таланту; що Німці вмішувалися до судових справ і що йому, п. Чубинському, здавалося за надзвичайно важливе завдання поновити на Україні правосуддя, гідне цієї назви, й вивідити його від іноземного вмішування. Дізнавшись від п. М. Василенка, що його, п. Чубинського, орієнтацію не вважають за можливу, й можливість відокремлення України від наступної Росії, вільної й великої, поділяє й значна частина кабінету, він, п. Чубинський, прийняв пропозицію взяти теку міністра юстиції.

Вважає за потрібне п. Чубинський додати, що цю посаду він посідав лише три місяці й, провівши на Україні судову реформу, подався до димісії, і його було призначено на голову карного генерального суду державного сенату (М. Чубинський „На Дону". Донская летопись. № 1, стран. 151).

І дійсно на початку липня 1918 року Рада Міністрів ухвалила, а гетьман затвердив закон про утворення Державного Сенату замісць Генерального Суду та про поновлення Судових Палат.

Це була справді лебедина пісня п. М. Чубинського: розроблюючи проєкти цих законів, він утворив посаду президента Державного Сенату й був, як казали злі язики, такий певний свого призначення на цю посаду, що навіть замовив особливий президентський фотель. Але цілком несподівано на президента Сенату гетьман призначив п. М. Василенка, а ображений п. М. Чубинський подався до димісії.

Судова реформа, або інакше праця над виробленням закона про Державний Сенат, зводилася до передрукування положення про російський „правительствующий сенат" часів тимчасового уряду, новина була лише в єдности касаційної інстанції для всіх судів без винятку, як цивільних, так і військових.

(Далі буде).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда на Рідний Край.

Як кождого року, так і цього Чорноморська Січ І. сотня в Ню Йорку не осталась поза ду інших і пішла з колядою в цїли збірки на Рідний Край. Хоч цей рік через безробіття тяжкий, то всеж знайшлися щирі Українці, які памятають на свій громадський обовязок і своєю лептою збільшили збірку коляди, яка принесла загальну суму $77.

За цю суму, яку зібрано поміж нюйорським громадянством, Січ щиро дякує жертводавцям.

Коляду зложили слідуючі: С. Ковбаснюк 5 дол.; по $2: І. Перчишин, М. Баран, П. Ярема, Н. Сейолк, Н. Гладун, Н. Марків, Н. Палащук, Л. Миринюк, п. Ґула, п. Чіпп; по $1: О. Яриш, Пасічник, Н. Гузар, М. Сурмач, Л. Сторве, п. Шевчук, А. Рознарівна, п. Ярема, п. Зіґляр, О. Кинаш, М. Чуприн, п. Сурма, Іваськів, Д. Чулинда, п. Кинаш, В. Кобзан, п. Бойчук, Я. Корнат, Ф. Андрев, М. Меркун, В, Сункоф, п. Юшкевич, К. Меренюк, М. Петрик, І. Армола, М. Закалик, В. Козак, Я. Пішик, Т. Дузчак, І. Андрушко, Г. Савіцький, Г. Агрис, А. Олешко, І. Якимів, Д. Скоцко, Н. Гаврищенко, М. Дасик, С. Овец, Ю. Піщак, Укр. Базар, М. Перчишин Ресторант; по 50 ц.: Паснак, п. Ґуральна, Ю. Гумас, п. Баран, М. Новаш, А. Нахай, М. Савіцький, Г. Турчин, І. Агрис, П. Підцірковський, К. Федун, Н. Лис, В. Терлюк, В. Семеґин, А. Балух, Н. Н.; Ф. М. 75 ц.; по 25 цнт.: Н. М., М. К., А. В., П. Ю., П. Н., В. Г., В. Х.

Згадану суму розділено на слідуючі цїли: для Рідної Школи 17 дол.; на політичних вязнів 15 дол.; на УВО 15 дол.; на інвалідів у Львові й Буковині 30 дол. Гроші переслано через Обєднання дня 8 травня 1933 р.

Іван Перчишин, скарбник,
Катерина Штельмах, секр.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

На делеґатку на Жіночий Конґрес.

Українські злучені організації переслали через Обєднання $29, як фонд на висилку делеґатки від Союза Українок у Львові на Міжнародню Конференцію.

Жертви зложили слідуючі: відділ Союза Українок $11; Братство св. Василія Вел., від. У. Н. Союза, $5; Тов. „Згода", відділ У. Н. Союза, $8; Сестрицтво Непорочного Зачаття, від. 112 У. Н. Союза, $5. Разом зложено $29.

Гр. Степанек, ф. секр. У.З.О.

КЛІВЛЕНД, О.

На делеґатку на Міжнародній Жіночий Конґрес і на УВО.

Через Обєднання переслано $25.84, які призначено так: для Союза Українок у Львові $14.03, а для УВО $11.81.

Гроші ці є жертва від церкви св. ап. Петра й Павла в Клівленд, О.

П. Липяк, ф. секр.

—o—

БОСТОН, МАСС.

Коляда на Рідну Школу.

Від Української Православної Парохії переслано через Обєднання на Рідну Школу 19 долярів, як коляду в біжучому році.

о. Й. Желехівський.

—o—

КОГУС, Н. Й.

На Просвіту.

Гром. Д. Зальопаний переслав через Обєднання $16 до „Просвіти", як вкладку від ріжних осіб і організацій.

Зложили: Братство св. ап. Петра й Павла, від. 57 У.Н.С. і Укр.-Американський Клюб по 5 дол.; о. І. Шуховський, П. Ракочій та Д. Зальопаний по 2 доляри.

Д. Зальопаний.

БОГДАН ЛЕПКИЙ ПО ЧЕСЬКИ.

Недавно появився на празькому книгарському ринку новий переклад на чеську мову з української літератури. Це твір Богдана Лепкого п. з.: „Серце і булава" (Мазепа). Це дуже цінний здобуток для нас. Свого часу в Празі виходив журнал у чеській мові для інформування Чехів, UKRAJINA, який в надто скорому часі, бо з перервами існував біля двох літ — заник. Це велика культурна втрата.

Дотепер на чеську мову є дуже мало перекладів з українського письменства. А хоч є деякі скромненькі видання, то з них лише кілька вказують ясно, що це переклад, зроблений з української мови. Решта — мало слави нам приносить. Про Гоголя і говорити важко. Його переклади Тарас Бульба і Ревізор — знані як русскі твори, а сам автор відомий тільки як Москаль. Але навіть на таких творах, як Івана Франка (Украдене щастя, Маніпулянтка, BOA CONSTRICTOR і Галицькі образки), Чайковського (Козацька пімста), Яцкова (Гірниче зерно), на книжках гордо пишається „переклад з русінштіни" або „з малорусінштіни"! А на перекладі О. Кобилянської просто надписано: „Малоруске новелі". Перекладали ще Марка Вовчка і кілька новель Василя Стефаника по ріжних літературних журналах. І їх теж увели під стару катеґорію „переклад з русінштіни". Мало того. В чеському журналі „Розквет" за 1910 рік є Стефаникова новеля п. з. Озім (OZIM). Це перекладав очевидно Чех (Гомолка), який не знав добре української мови і з Осени зробив Озім:

Щойно в 1926 році появляється переклад Чеха, В. Харвата, з твору М. Коцюбинського: „Тіни забутих предків". Хоч переклад не дуже добрий (нерозуміння гуцульських слів), але зате вже в передмові, властило в „післяслові", ясно сказано, хто це був М. Коцюбинський і що він написав. Це була приємна новинка. І наклад цієї книжочки майже вичерпаний.

Аж десь коло 1931 р. д-р Гаєвський взявся за перекладання українських творів. Йому це вповні вдалося! І так появилися в дуже гарній оправі, з державним знаком України на хребті книжки — твори Івана Франка: „Захар Беркут" (в чеській мові п. з. „Орлине гніздо"), Кащенка: „Борці за правду" та „Зруйноване гніздо". Критика ці три книжки приняла дуже прихильно.

А цього року той сам перекладач і те саме видавництво видали два перші томи трильоґії Богдана Лепкого „Мазепа". Це новий, гарний здобуток. Треба тільки радіти на вид так гарно виданих двох книжок (разом 788 сторін). Ця книжка принесе нам багато більше користи, ніж інші перекладені українські твори. Бо не можна сказати, що в Чехії не цікавляться книжкою. Тому це дуже добрий і вдячний засіб пропаґанди. Ось для впевнення перечитаймо рецензію на ці два томи в одному літературному журналі: („Розглєди").

„...Б. Лепкий, визначний український письменник, поет і вчений, вдало написав про українського гетьмана Івана Мазепу велику історичну епопею в шістьох томах. Епопея називається „Мазепа" і починається щойно виданою двотомовою повістю „Серце і булава", яка сама в собі творить цілість. В повісти поет оспівує кохання гетьмана (Ів. Мазепи), малює нам його життя, політичну боротьбу й знайомить нас з цілим тодішнім життям на Україні. Твір подає нам частину сумної історії українського народу на початку 18 ст., коли то переяславським договором з 1654 р. Українці дісталися під протекторат Росії і Москва, користаючи з хаотичних відносин на Україні, дала їй чим далі тим сильніше почути свою „охоронну" руку. Велика праця Лепкого відріжняється від багатьох творів про Мазепу тим, що більшість фактів опирається на історичній правді, не говоримо вже про поетичний талант. Багато українських народніх приповідок додають творови вартости й для фолькльориста"...

Треба зазначити з признанням, що добре виконані і викінчені малюнки додають книжці краси, на яку культурний читач зверне увагу. Артистичні праці виконав дуже вміло маляр Вовк.

Як довідуємося, дальші частини трильоґії Богдана Лепкого вже приготовляються. Треба бути справді вдячним чеському видавництву п. Ребца і самому перекладачеви — за цю працю.

Михайло В.

СТРАЙК ЖІНОК У ПЕРСІЇ.

У містечку недалеко перського головного міста Тегерану вибухнув цікавий страйк. Уже від довшого часу тамошні жінки обурювалися на нелюдську поведінку своїх чоловіків. Тому вкінці злучилися, пішли до школи та прибили там на дверях проклямацію, в якій проголошують, що не повернуться доти до своїх подружих обовязків, доки їх чоловіки не підпишуть проклямації. Головно протестували проти того, щоби чоловіки били їх, бо це негідне людини.

Крайня пора.

До асекураційного товариства вбігає Жид. Хоче заасекуруватися від вогню.

Службовець: Прошу хвилиночку заждати. Ось прошу сісти (подає крісло).

Жид: Я не маю часу сідати, я якстій потребую документу, не можу ждати.

Службовець: Та чому вам так спішно?

Жид: Що ви собі гадаєте, як не має мені бути спішно, коли моя хата вже горить.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

REPORTS ON PARLEY.

Clevelander Back From Ukrainian Convention in Detroit.

Word of increased national activity among the 35,000 members of the Ukrainian National Association of America was brought to Cleveland today by Omer E. Malisky, Ukrainian attorney here who presided at the eighteenth quadrennial convention just closed in Detroit.

Malisky, president of the United Ukrainian organizations of Cleveland, was one of 300 delegates who went on record against expulsion of Ukrainians from Russia.

Three Clevelanders were elected to the national council. Mrs. Mary Rozomilo, was chosen second vice president; Malisky was elected auditing committee chairman, and Nicholas Busko was elected a trustee.

(The Cleveland News, May 22, 1933).

—o—

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.

New activities of U. S. C.

The first annual picnic and dance has been planned by the entertainment committee of the Ukrainian Social Club.

The committee in charge of this affair have secured the services of Andy Becker and his orchestra.

The officers of the Ukrainian Social Club are: President, Michael Mahometa, Vice President, Stanley Adams, Secretary, Marian Adams, and Treasurer, Rosalie A. Gaida. General Chairlady, Rosalie A. Gaida, has her co-workers for this affair: Cashiers: Mary Ann Malinofsky, Steve Gabrilowitz, Jean Ohleynick. Ticket office: Eugenia Gaida, Olga Bork. Entrance: Michael Yairesevich, Stanley Winarski, Anna Sass, and Mary Fedyn. Refreshments: Sophia Malinofsky, Steve Retkwa, Anthony Shargh, Michael Mahameta, Chester Bork, Stella Lonchinsky, and Michael Fedyn.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

53.

„Прошу тебе, Іванно, дозволь мені йти з тобою, щоб оборонити тебе від диких звірів", говорив до дівчини Джесі Ґрідлі. „Ти будеш боронити мене?" — з насмішкою сказала дівчина. „Ти не знаєш небезпеки й дійсної боротьби. Від твого отого патичка дивного, що так голосно гремить і приносить смерть, ти був би цілком безсильним. В горах Ціпдару є такі звірі, що ти зі своїм патичком будеш безсильний перед ними. Ліпше вертайся до своїх людей і до дівчини, яку ти любиш".

„Ти хочеш мені сказати, що я є якийсь боягуз", засміявся Джесон. „Я не боюся ніяких твоїх звірів. Ось ходім разом і ти побачиш, як я буду боротися з ними". „Ні, ти не підеш зі мною. Коли ти підеш далі, то будеш убитий. Памятай, що я тобі сказала: що тільки дійсний мужчина може йти туди, куди піде Червона Цвітка Зораму". Після цих слів дівчина скочила вниз зі скелі й зникла з очей Джесі Ґрідлія. Він кинувся до провалля й почав шукати очима дівчину.

Там він побачив над глибоким проваллям, як по обриві стіни пробиралася вниз Іванна, ризикуючи кождої хвилини впасти в провалля. Він дивився на неї з запертим віддихом і страхом, що вона ось-ось упаде зі скелі й полетить у безодню. Нарешті йому здавалося, що дівчина вже дібралася до дна провалля й тепер уже не ризикує полетіти вниз. Ґрідліему полекшало на душі й відлягло від серця. Він був здивований відвагою та зручністю й силою дівчини.

Він слідкував за дівчиною, поки вона зникла за виступом скелі на дні провалля. Він знав, що коли він не подасться її слідами, то вона зникне для нього назавжди. В ухах Ґрідлія ще гомоніли слова дівчини: „Тільки дійсний мужчина може йти туди, куди піде Червона Цвітка Зораму". Він міцніше привязав свою зброю на спині, підійшов до обриву скелі над проваллям і почав поволі й дуже обережно спускатися зі скелі вниз.